

INFORMATIONSBLAD FÖR PERSONALEN I ORREFORS AB

Nr 4 Maj 1992

Redaktör: Birgitta Ottosson

Ansvarig utgivare: Germund Johansson

Historien om

började 1726. Då anlades ett järnbruk "i en skön ström som utur Orranässjön löper".

Mot slutet av 1800-talet blev järnhanteringen olönsam men skogen blev i stället allt mer värdefull och 1875 anlades ett sågverk.

Orrefors Bruks AB bildades 1897 och man koncentrerade verksamheten på skogsbruk och sågverk. Vid virkeshanteringen fick man som bi-produkt, spillved. För att ta vara på den stora mängden utmärkt bränsle byggdes 1898 en småglashytta, Orrefors Glasbruk. En genial idé. Det fanns gott om glasarbetare i trakterna och 50 man anställdes på bruket.

Tillverkningen bestod främst av buteljer och annat emballageglas.

En ny era

Med konstnärerna Simon Gate och Edward Hald, som knöts till Orrefors 1916 resp 1917, började en ny era för bruket.

I samarbete med mästarna Knut och Gustaf Bergkvist utvecklade Hald och Gate de tekniker som skulle komma att göra Orrefors världsberömt. Redan vid världsutställningen i Paris 1925 kom det internationella genombrottet för bruket. Gravyrerna i "Swedish Grace" imponerade och utmärkelser regnade över konstnärer, glasblåsare och gravörer.

Glaset från Orrefors hade uppnått världsrykte.

Många konstnärer har sedan dess arbetat på Orrefors och genom nydning och utveckling av tekniker bidragit till brukets framgångar.

Edvin Öhrström med Ariel
Sven Palmqvist som utvecklade Ravenna och centrifugerat glas,
Vicke Lindstrand, Nils Landberg,
Ingeborg Lundin och Eva Englund, är några välkända formgivarnamn.

Orrefors

Gamla och nya hyttbyggnaderna. Foto: John Selbing, fotograf och formgivare 1927-1973. Han utvecklade också fotoetstekniken på Orrefors.

1939 hade man vidareutvecklat och nyskapat tekniker som vid världsutställningen i New York lanserades i "Swedish Modern", ett begrepp för formgivning vid denna tid.

Idag förs traditionen vidare av Olle Alberius, Gunnar Cyrén, Lars Hellsten, Erika Lagerbielke, Jan Johansson, Anne Nilsson, Vivianne Karlsson och Helén Krantz.

Bland alla de konstföremål som skapats på Orrefors, kan man inte undgå att falla i beundran över den rika variationen i Ariel- och Graaltekniker och de oerhört skickliga gravyrer som utförts på praktpjäser och porträttmedaljonger.

Belysningsarkitektens, Carl Fagerlund, kristallarmaturer för ofentlig miljö, bör också uppmärksammas.

Orion Design: Lars Hellsten

Två fina exempel på Orrefors kristall, nyskapande och tradition.

Det nya Orrefors

Sedan 1913 och fram till 1971 ägde släkten Ekman/Beyer Orrefors. Trots dåliga odds, satsade Johan Beyer både kapital och energi på att rusta upp bruket. 1966 byggdes ny hytta och genom utbyggnaden 1990 gavs plats för den tredje vannan. Genom att bedriva ett långsiktigt utvecklingsarbete, har man successivt kunnat förbättra lokaler och arbetsmiljöer så att man idag har en anläggning som väl svarar mot kraven på både god arbetsmiljö och funktion. Stora insatser har gjorts för att förbättra smältteknik och flöden. I och med att vannorna började byggas på 70-talet, fick man en jämnare glaskvalité och man kunde vidareutveckla den centrifugeringsteknik som blivit så framgångsrik för helkristallen.

Blykristall, på gott och ont

Som enda glasbruk i Sverige, tillverkar Orrefors idag 30-procentig blykristall. (Forts på sid 2)

SOFIERO Design: Gunnar Cyrén

Forts fr sid 1

I vanna-produktionen arbetar man i kontinuerlig skiftform, dygnet runt, 7 dagar i veckan. Just nu är två vagnar i drift. Dessutom är fyra dubbelvagnar igång i daghyttan. Ett problem med vanna-produktion är att de fasta kostnaderna för anläggningen är höga, vilket gör att lönsamheten är mycket volymberoende.

Två högaktuella produkter:

Ljusbollen som ger stöd åt svensk fotboll. EM är på gång!

Olympiafacklan. Orrefors bidrag för goda resultat av våra olympier i sommar i Barcelona!

Design: Lars Hellsten

Intresset för glaset och hantverket visar sig på många sätt. Bl a på alla gäster som tas emot på bruket. Av tradition är man mycket gästfri i glasriket och Orrefors är inte något undantag. Hos Ingrid och hennes medarbetare i Gästvillan har många prominenta magar mättats och i gästboken har både kungligheter och näringslivets toppar skrivit sina namn.

Inte bara glasarbete

Förutom alla glasarbetare, i den direkta produktionen, måste det ju också finnas människor som servar denna stora anläggning. Här finns formmakare, degelmakare, smältare, mekaniker och elektriker, förutom personal som sköter yttre och inre underhåll.

Inom bruksområdet bedrivs verksamhet i många olika byggnader. De centrala funktionerna för företagsledning, ekonomi och data, konstruktion och personal är placerade i Orrefors.

Kunderna är ändå, trots allt, det viktigaste vi har. Vi arbetar ju alla för att kunderna ska bli nöjda. Marknadsavdelning, order- och lagerpersonal jobbar i fronten och deras insats är särskilt viktig eftersom det ju är den som kunden märker direkt.

Kristallshopen rustar sig just nu inför sommarens turistinvasion. Till Utställningshallen väntar man också, som alltid under sommaren, en stor ström av människor. I Muséet kommer man att visa "Brukets pärlor", plockade ur Orrefors arkiv, en pjäs per formgivare på Orrefors glasbruk sedan starten 1898. Man kan också se "Gallery '92" och "Nobeldukningen" i Muséet under sommaren.

Produktutvecklingsarbete pågår ständigt och sedan början av 80-talet finns två stipendier för blivande formgivare. Ett går till studerande på Konstfackskolan i Stockholm och ett till elev vid Högskolan för Design och Konsthantverk i Göteborg. Stipendierna får handledning av formgivare, tekniker och PU-koordinator. I första hand får de arbeta med framtagning av standardprodukter i hyttan

Deglar tillverkas fortfarande på Orrefors.

Ett kvalificerat hantverk som det tar tid att lära sig. I gengäld ger det tillfredsställelsen av att man uträttar något värdefullt med sina händer i en självständig arbetssituation. Deglar behöver vi i vår tillverkning, så länge som glasarbetet består i våra hyttor.

LEDIG PLATS SOM DEGELMAKARE

Är du intresserad av att lära dig detta ädla hantverk? Vänd dig då till Sam Wadin eller Jan Karlsson på Orrefors, så får du veta mer om detta spännande framtidsyrke!

LYXKRYSSARE KRISTALLUTSMYCKAD

Under början av året har samproduktion av två vattensculpturer pågått i Kosta och Orrefors. Rostfria beslag framtagna i Kosta och kristallblock tillverkade i Orrefors med en totalvikt av drygt ett ton, är vårt bidrag till skulpturena.

Vecka 10 var det dags för leverans till det franska varvet i St Nazaire, som har byggt lyxkryssaren, *Majesty of the Seas*, åt det norska rederiet *Royal Caribbean Cruise Line*. Fartyget ska användas för kryssningar i Karibiska havet och kan ta 2767 dollartäta passagerare.

Fjorton dagar tog det för Dragomir och mig att montera de två skulpturerna. I sin helhet består de av planglas, som är ständigt vattenbegjutet och som inramas av de gnistrande kristallblocken från Orrefors. Placerade i "Outdoor Café", på elfte våningen, 4,5 meter höga, sträcker de sig upp mot taket till våning 12 och utgör ett imponerande blickfång.

Mer fakta kan inhämtas från mig i Orrefors eller Dragomir i Kosta.

Ännu en lyxkryssare med utsmyckning från vårt företag.

Text Harald Håkansson,
Foto: Ark Robert Tillberg AB

Aktiv pensionärstillvaro

Var man än arbetar, så blir man till slut pensionär. PRO i Orrefors visade nyligen i Folkets Hus en intressant och skickligt genomförd fotodokumentation om pensionärsnivå på 90-talet. Arbetet med den har gett både kunskaper, gemenskap och ett intresse att samlas kring.

JUBILEUMSKOMMITTEN MEDDELAR

För höjdpunkten på jubileumsfirandet, Kungabesöket den 22 maj, är den offentliga delen av besöket planerad enligt nedanstående program.

H.M. KONUNGEN CARL XVI GUSTAF

Program: 10.00 Kosta Musikkår spelar.

10.45 Ankomst till Kosta Hyttgård. Kungssången - Musikkåren, sång - Mats Wojdkow - skolbarnen. Välkomsthälsning - Göran Bernhoff, VD. Anförande - H.M. Konungen Carl XVI Gustaf. Kosta Musikkår - Leve Kosta, Jubileumsmarsch.

11.05 Promenad till utställningshallens ingång. Jubileumsutställningen öppnas och visas för speciellt inbjudna gäster.

12.00 Promenad till Hyttan.

12.45 Promenad eller bil till Kosta Herrgård för privat lunch.

15.00 Besök hos pensionärerna på Servicehuset.

15.20 Avresa till Växjö/Stockholm.

Möt gärna upp på Hyttgården och hälsa vår kung välkommen, lyssna på musiken och sjung med i Kungssången!

BOLAGSSTÄMMA

Årets bolagsstämma gick i positivt tecken. Även om försäljningen gick tillbaka kraftigt och gruppen redovisar minusresultat för 1991, så har man nu det svåraste rationaliseringsarbetet bakom sig, menade VD i sitt anförande.

En stor del av förlusterna utgörs av engångskostnader, orsakade av permitteringar, uppsägningar och avvecklingsprojekt.

Försäljningsminskningen för Orrefors varumärke uppgick 1991 till 12% och Kosta Boda till 5%. För att vända dessa siffror har man gjort stora ansträngningar inom produktutveckling och marknadsföring.

I Australien har vi idag tio egna butiker och ca 25 s k "franchise"-enheter, som innebär att vi hyr in oss hos i första hand större varuhus.

Detta är ett exempel på vinster av samslagningen;

vi kan arbeta tillsammans på vissa utländska marknader.

Andra exempel är: Billigare externa inköp och effektivare teknikutveckling.

Sammantaget för 1991 har företagets balansomslutning minskat med 100 mkr. Bantningsprocessen kommer att fortsätta under 1992. Detta, tillsammans med den goda starten på 1992 års försäljning (+ 10% under januari-april jämfört med 1991), gav VD anledning att tro på ett positivt resultat för 1992.

De 92 närvarande aktieägarna verkade nöjda med VD:s redogörelse och endast ett fåtal frågor ställdes under stämman.

Stämman hölls för första gången i Kosta Folkets Hus.

Inramningen var utformad med tanke på Kostas 250-årsjubileum. Kosta Musikkår medverkade under det att aktieägare registrerades och stämmodeltagarna intogs förfriskningar.

ARBETE OCH FEST I JUBILEETS SPÅR

Barn och personal vid Lustigkullaskolan har gjort ett ambitiöst arbete i grupper på flera teman, bl a Barnarbete på glasbruket, Bostäder i Kosta på 1800-talet och Skolhus i Kosta

Några av dessa arbeten ställs ut i bruksmiljön och barnen kommer att hälsa Kungen i kläder från "förr".

Kungalunchen är komponerad av Kicke Sturesjö och Ulf Lundquist, Aftonbladets festtraktörer, som lagar maten av råvaror från Småland. Avsmakad och godkänd av fyra pensionärer med anknytning till Kosta.

Konsum har satsat på en bakelse med Kostamedaljong i choklad.

Sten Robért, firar sina 40 år som bruksfotograf med en fotoutställning. Den innehåller, förutom bilder från Vicke Lindstrands tid på Kosta, även ett urval bilder från den Kungliga familjens många besök. Kan beses i Turistentrén.

Sten dokumenterar även årets kungliga besök med sin kamera.

På kvällen den 22 maj blir det fest för alla anställda och invånare i Kosta.

Du har väl hämtat ett ex av årsredovisningen? Utöver 1991 års resultat- och balansräkningar finns mycket annat intressant att läsa om vårt företag.

FÖRSLAGSBELÖNINGAR

delades ut i Åfors den 24 maj.

För "anordning av ögonskydd att användas vid borttagning av puntelmärke" belönades **Dieter Kickingereder** och **Harald Hansén, Åfors**, med tillsammans 1650 kronor. **Börje Lindgren, Boda**, belönades för förbättring av ett tidigare belönat förslag av Walter Tremel. "Klämma för att undvika puntling vid tillverkning av ljusstakar Can-Can", belönades med 600 kr.

Kom med i uppfinnarnas glada skara och tjäna en extra slant, uppmanar våra förslagskommittéer

UTBILDNING PÅGÅR

Det finns två saker som avgör tiden för produktionsstopp på maskiner. Den ena är att hitta felet och den andra att åtgärda det.

Dagens maskiner består av avancerad mekanik och styr-reglerutrustning. Detta gör att det krävs reparatörer med kunskaper på båda områdena, mekanik och styr-regler-teknik.

Mekaniker - el och PLC

Idag utbildas våra mekaniker på el- och PLC (programmerbara styrsystem). Detta görs för att få kunskaper om maskinerna och bättre samarbete mellan produktion och underhåll, allt för att minska störningstiderna i produktionen.

Elektriker - avancerad PLC

Elektrikerna utbildas i avancerad PLC för att kunna anpassa utrustningen till våra krav. Utbildningen ger kunskaper i konstruktion, byggnation och installation av PLC-system.

Alla dessa utbildningar sker i samarbete med AMU i Växjö.

Lars, Ingemar och Jan-Åke i färd med att lösa tekniska problem på AMU i Växjö

Text: Krister Köhnke

KRISTALLTROFÉ FÖR MELODIFESTIVALEN

Formgivaren **Olle Alberius** vid Orrefors är något av en specialist när det gäller glastroféer. Mest känd är väl skulpturen People's Choice Award amerikansk TVs motsvarighet till filmens Oscar.

Till årets Eurovisions-schlagerfestival har Olle ritat en skulptur som delades ut till den vinnande låten. Ni som såg på TV vet nu att Irland blev lyckliga vinnare!

Skulpturen, 25 cm hög i handslipad helkristall, "symboliserar sångens röda ros som kommer att slå ut över Europa under festivalen" förklarar **Olle Alberius**. Foto: Åke Derlow

Foto: Eva Odlander

Anne Nilsson, har tilldelats Frimurarnas Kulturstipendium för 1992. En lämplig present, detta resestipendium på 50 000 kr, till Anne som i år firar tio-årsjubileum som formgivare på Orrefors.

Anne har också, för tredje gången, fått utmärkelsen

"Utmärkt Svensk Form"

1992 för sina ljusstakar och vaser "Celeste".

Samma fina utmärkelse har gått till:

Ann Wählström, för serien "Johansfors",

Gunnel Sahlin för serien "Joy" och till **Anna Ehrner** för serisen "Felicia".

Vi gratulerar våra skickliga formgivare till dessa glädjande framgångar!

Market Week i USA

Vår och höst återkommer denna begivenhet i New York dit inköpschefer från de stora varuhuskedjorna som t ex Blommingdales, Macy's och Dayton's kommer för att göra sina inköp.

KOSTA BODA

En speciell kundgrupp för Kosta Boda-sortimentet är specialaffärerna för glas och porslin som kommer att bearbetas mer intensivt i framtiden.

Året har börjat bra för Kosta Boda i USA. Vi håller budget t o m april och jämfört med 1991 är vi ca 20% bättre i år. Huvuddelen av vår försäljning i USA är helkristall, men Artist Collection ökar. USA borde på ett par års sikt kunna bli en rejäl andra marknad för vårt varumärke. Kosta Boda passade på att ge en 250-årsfest på New York Prop Gallery för speciellt inbjudna kunder och journalister. I närvaro av Göran Bernhoff, Richard Kaplan, Bertil Vallien, Göran Wärff och Gunnel Sahlin visades Edition 1992 och Kosta Boda Art Tables. Mycket positivt mottagande av kunder och press.

Anders Björck

ORREFORS

Varuhusens inköpare har sedan 1986 flitigt besökt Orrefors/Kosta Bodas show room, som ligger mitt på Manhattan i New York, oftast i samband med Market Week. Så också nu i maj månad.

En av huvudrollerna hade Richard Kaplan, vår nye VD i dotterbolaget. Förutom en mängd nya spännande produkter från Orrefors, kunde han presentera en delvis ny inriktning, med större satsning på den kvalificerade fackhandeln, vilket gör att vi kan presentera ett ännu bredare Orrefors-sortiment i USA.

Entusiasmen hos inköpare och vår egen säljkår var mycket tydlig och med en förbättrad ekonomi i antågande, känns det som vi nu kan få en nytändning av Orrefors i USA.

Øyvind Sætre